

PROLEGÓMENA PENTRU MARELE ATANASIE

Cel întru Sfinți Părintele nostru Atanasie cel mare, înflorea în zilele marelui Constantin¹ Diacon fiind, s-a aflat de față la I Ecumenic Sinod în anul 325 împreună cu Alexandru al Alexandriei, și în anul 326 a stat Episcop Alexandriei. Și fiindcă n-a voit a se împreună împărtăși cu Arie (și cu toate că împăratul Constantin a poruncit aceasta, socotind că Arie a primit hotărârea Sinodului din Niceea), din pricina aceasta a pornit asupra lui cei împreună cu Eusebie al Nicomidiei prihănilor cu clevetirile cele grele, și în anul 335 se caterisește de lotreasca adunare cea din Tir; iar în anul următor, se disterează [surghiunește] la Trivera a Galiei, pentru că l-au clevetit Arieni către împăratul, că nu lasă să se ducă de la Alexandria la Constantinopol grâul cel rânduit. Iar după 18 luni, murind marele Constantin, se întoarce la Alexandria cu porunca lui Constantin al 3-lea și fiul cel mai tânăr al lui Constantin. Iar în anul 341 se caterisește de Sinodul cel din Antiohia, iar suindu-se la Roma și curat arătându-se de învinovățirile cu care se prihănea, atât de Sinodul ce în Roma s-a făcut în anul 342, cât și de cel ce s-a făcut în Sardichia în 347 se cheamă iarăși la scaunul lui de împăratul Constantie, prin mijlocirea și îngrozirea lui Constant fratelui său. Iar după șase ani se osândește de adunările ce s-au făcut în Arelat

---

¹ Însemnează că nu numai Rufin a istorisit ceea ce se zice că a făcut marele Atanasie, copil mic fiind, că adică a botezat pe nebotezații copii cei de o vârstă cu el, ci o pomenește aceasta și Socrat. Cartea 1 Cap 16

adică la anul 353, iar în Mediolan <Milano> la 357. Și fuge în pustiul Tebaidei și a rămas acolo până la sfârșitul lui Constantie. Iar făcându-se împărat Iulian paravatul, s-a chemat iarăși la scaunul său, și făcând Sinodul cel pentru Ființă și Ipostas, au unit pe Apuseni cu Răsăritenii. Iar în anul 362 se disterează [surghiunește] de la Alexandria cu porunca lui Iulian paravatului, zicând Creștinilor celor ce plângeau pentru el: „Îndrăzniți, un nouraș este și iarăși va trece”. Iar în anul 363, venind în Antiohia, a învățat pe Iovian Dogmele Dreptslăvitoarei Credințe. Iar în zilele lui Valent, izgonindu-se pe ascuns într-un părintesc mormânt s-a tăinuit, iar după vreme chemându-se de însuși Valent, și în pace viețuind până la anul 371 ori 373 lui Dumnezeu și-a dat duhul, patruzeci și șase de ani Episcopind nebiruitul cu multe și mari primejdii. Iar pe lângă alte ale lui conscripte [alcătuiiri] care în trei Tomuri se alcătuiesc tipărite în Paris la anul 1698 ne-a lăsat și aceste Canonicești 3 Epistolii, care sunt de nevoie la buna rânduială și starea Biserici. Care se întăresc nehotărât de Canonul 1 al Sinodului 4 și de cel 1 al celui 7, iar hotărât de cel al 2-lea al Sinodului 6, și prin întărirea aceasta au oarecum putere ecumenică. Și se află acestea în Tomul al 2-lea al Pandectelor foaia 333 a Tomului 1 al Sinodicalilor.

EPISTOLIA 1 A SFÂNTULUI MARELUI ATANASIE, CĂTRE MONAHUL AMUN

Toate cu adevărat sunt bune și curate fapăturile lui Dumnezeu. Că nimic netrebnic sau necurat a făcut Cuvântul lui Dumnezeu, că după Apostolul: «A lui Hristos bună mireasmă suntem întru cei ce se mântuiesc» [2 Corinteni 2: 15]. Dar fiindcă felurite, și de multe chipuri sunt săgețile diavolului, și pe cei mai curați cu socoteala se pregătește a-i tulbura, și oprește de obișnuita exerciție [ghemnosire] pe frați, semănând pe ascuns întru ei gânduri de necurăție și de spurcăciune, vino ca prin puține și pe amăgirea vicleanului să o gonim cu Darul Mântuitorului nostru, și pe socoteala celor mai simpli să o întărim: «Toate sunt curate celor curați. Iar celor necurați, și conștiința și toate li s-au spurcat» [Tit 1: 15]. Dar mă mir de vicleșugul diavolului, căci stricăciunea și pierirea fiind el, pe furiș pune gânduri cu părere adâncă, de curăție. Dar ceea ce se face este cursă mai vârtos, ori ispitire. Căci ca (precum înainte am zis) să zăticnească pe asceti [nevoitori] și de cugetarea cea obișnuită și mântuitoare, și cu părere că biruiește cu aceasta, pornește acest fel de bombănitori [gărgăuni]. Care nimic trebnic aduc vieții, ci întrebări deșarte și bârfeli, de care se cade a ne lepăda. Că, spune-mi o iubitele și prea evlaviosule, ce păcătuire are, sau ce necurăție, o firească scurgerea? Precum de ar voi cineva a face vinovăție și pe mucii cei ce se scot prin nări, și pe scuipăturile cele prin gură. Dar încă și de acestea avem a zice mai multe, curgerile cele din pânțele, care sunt de nevoie viezătorului. Și încă de credem că omul este lucru al Mâinilor lui Dumnezeu, după Dumnezeieștile Scripturi, cum se putea din curată

putere a se face vreun lucru spurcat: «Și dacă ne aflăm neam al lui Dumnezeu, după Dumnezeieștile Fapte ale Apostolilor, nimic avem în sinene necurat» [Fapte 17: 28, 29]. Că atunci numai ne spurcăm când pe prea împușitul păcat îl lucrăm. Iar când se face vreo firească scurgere, atunci pentru nevoia firii împreună cu celelalte, precum am zis mai înainte, o suferim și pe aceasta. Ci fiindcă cei ce vor a grăi numai împotriva celor ce se zic drept, iar mai bine a zice, împotriva celor făcute de Dumnezeu, aduc alături și o zicere Evanghelicească, cum că: «Nu cele ce intră spurcă pe om, ci cele ies» [Matei 15: 11]. De nevoie este ca și pe această a lor dobitocie (că să nu o zicem întrebare) să o muștrăm. Căci cu adevărat mai întâi și scripturile, după a loruși neștiință, le silesc, nefiind întăriți. Iar Dumnezeiescul cuvânt este așa, că oarecare iară asemenea ca aceștia cu îndoială aflându-se pentru mâncări, însuși Domnul dezlegând neștiința lor, adică publicând pe amăgire, zice: «Că nu cele ce intră spurcă pe om, ci cele ce ies». Apoi adaugă și de unde ies, cele de la inimă. Că acolo știe că sunt rele vistierii ale gândurilor celor spurcate și ale celorlalte păcate. Iar mai pe scurt aceasta Apostolul fiind învățat, o zice: «Mâncarea nu ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu» [1 Corinteni 8: 8]. Și ar zice cineva cu dreaptă cuviință și acum, oarecare firească scurgere pe noi nu ne va pune înainte spre muncă. Că poate și doctorii (ca măcar de la cei dinafară să se încredințeze) pentru aceasta vor răspunde, că viezătoarei i s-au dat oarecare de nevoi ieșiri, spre a lepăda prisosința zemurilor celor ce

întru noi hrănesc pe fiecare din mădulare. De pildă, prisosințele capului sunt perii, și apoasele cele ce se leapădă din cap, și ale pântecelui celui ce se leapădă. Deci și a porilor [pornirile] celor ale seminței, prisosință este aceea. Deci, pentru Dumnezeu o bătrânule prea iubitorule de Dumnezeu, care păcat este, când însuși Stăpânul cel ce a plăsmuit vietatea a voit și a făcut mădularele acestea, ca să aibă acest fel de ieșiri? Dar fiindcă trebuie a apuca mai înainte pe împotrivirile celor răi (că ar zice, deci dar nu este păcat, nici adevărata întrebuițare, dacă organele s-au plăsmuit de Ziditorul a toate) către aceasta cu întrebare îi vom întreba pe ei, zicând: Care zice întrebuițare? Pe cea în Lege, pe care Dumnezeu o a slobozit zicând: «Creșteți, și vă înmulțiți, și umpleți pământul» [Facerea 1: 28] ? Pe care Apostolul o a primit zicând: «Cinstită este nunta și patul nespurcat» [Evrei 13: 4] ? Sa pe cea obștească adică, dar pe ascuns și care se săvârșește cu preacurvie? Fiindcă și întru celelalte ce se fac în viață, găsim că se fac osebiri după oarece. Precum a ucide nu este slobod, dar în război a omorî pe cei potrivnici este, și legiuit, și lucru vrednic de cinste. Că așa și de mare cinste se învrednicesc cei ce au biruit în războaie, și stâlpi se ridică pentru aceștia care propovăduiesc isprăvile. Drept aceea același lucru, după oarece, și după vreme nu este slobod, iar după oarece, și în bună vreme se lasă și se iartă. Acestași cuvânt este dar și pentru amestecare. Fericit este cel ce în tinereți având jug slobod, întrebuițează pe fire spre facerea de copii. Iar dacă spre înverșunare, pe

curvari, și pe preacurvari îi va primi pedeapsa cea zisă de Apostolul. Că două căi fiind în viață pentru aceștia, una adică, zic, mai măsurată și lumească, a nunții. Iar cealaltă, îngerească și necovârșită, a fecioriei. Dacă cineva pe lumească, adică pe nuntă, ar alege, nu are prihană, dar atâtea Daruri nu va lua. Însă va lua fiindcă aduce și el rod treizeci. Iar dacă cineva pe cea curată și mai presus de lume o ar fi îmbrățișat, deși calea aceasta decât cea dinainte este mai aspră și cu anevoie isprăvită, însă are dăruiri mai minunate. Că pe rodul cel desăvârșit, pe sutime au odrăslit. Drept aceea necuratele lor și viclenele întrebări, au avut osebite dezlegări, și de Dumnezeieștile Scripturi fiind mai înainte dezlegate din vechi. Deci sprijinește o Părinte turmele cele de sub sineți, rugându-le din cele Apostolești, mângâindu-le din cele Evanghelicești, sfătuindu-le din Psalmi. «Viază-mă, zicând, după cuvântul Tău» [Psalm 118, 17]. Iar Cuvântul Lui este a-I șerbi <robi> din inimă curată; că aceasta știindu-o aceștiași Prooroc, ca cum pe sineși talmăcindu-se zice: «Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule» [Psalm 50: 11], ca să nu mă tulbure gânduri spurcate. Și iarăși: «Și cu Duh stăpânitor mă întărește» [Psalm 50: 13], ca deși cândva cândva gândurile mă vor tulbura, oarecare tare putere de la Tine să mă întărească, ca un temei fiindu-mi. Deci însuți, acestea și cele ca acestea sfătuind, zi către cei ce târziu se pleacă adevărului: «Învăța-voi pe cei fărădelege căile Tale» [Psalm 50, 14], și nădăjduind în Domnul că îi vei pleca a se depărta de o răutate ca aceasta, cântă «și necredincioșii la Tine se vor

întoarce». Fie dar, ca cei ce întreabă cu rău nărav, să înceteze de o zadarnică osteneală ca aceasta. Iar cei ce pentru dreapta cinstire sunt cu îndoială, cu Duh stăpânitor să se întărească. Iar câți cu încredințare știți adevărul, nerupt pe acesta, și neclătit țineți-l în Hristos Iisus Domnul nostru, care Tatălui și Sfântului Duh se cuvine slavă, și stăpânire în vecii vecilor, Amin.

TÂLCUIRE

Fiindcă precum se vede, acest mare Părinte al nostru s-a întrebat pentru scurgerea cea ce de la fire ni se face nouă în somn, de este păcat, a făcut Epistolia aceasta răspunzătoare, a cărei cuprindere este că ceea ce se face de la însăși firea fără de a da omul pricină, ori cu gândiri pătimase, ori cu mâncarea și cu băutura, nu este nici păcat, nici prihană. Precum și marele Vasilie zice.

A ACELUIAȘI A 2-A EPISTOLIE CĂTRE RUFINIAN, ORI RUFIAN. ATANASIE DOMNULUI RUFIAN FIULUI ȘI PREADORITULUI CONLITURGHISITORULUI, SĂ SE BUCURE ÎN DOMNUL

Tu scrii cele convenite ale fiului iubit către Tată. Deci apropiat pe tine prin scrisoare ne-am îmbrățișat, preadoritul mie decât toate Rufiniane. Dar și eu putând a scrie ca fiului și la început, și la mijloc, și la sfârșit, am luat aminte, ca nu din scrisori să se cunoască recomandația și mărturia.